

Dansk IT Arkitektur Certificering™
IT Arkitekturuddannelsen

Glossary

Version 2.00 2022

Dansk IT Arkitektur Glossary

Denne glossary er en del af pensum til samtlige certificeringer under Dansk IT Arkitektur Certificering.

Glossary definerer basale ord eller begreber indenfor IT og arkitektur, som ikke nødvendigvis står defineret i de kilder som er en del af pensumlisten.

Begreb/ord	Forklaring
Agile	Agil systemudvikling er en fællesbetegnelse for en række softwareudviklingsmetodikker, hvor vægten ligger på løbende at levere værdi til kunden gennem iterativ udvikling. Agile betragtes som en modsætning til vandfaldsmodel.
ArchiMate®	ArchiMate er et åbent og uafhængigt sprog til modellering af enterprisearkitektur, der understøtter beskrivelse, analyse og visualisering af arkitektur inden for og på tværs af forretningsdomæner på en utvetydig måde. ArchiMate er en standard fra The Open Group™ og er baseret på begreberne i ISO/IEC/IEEE 42010:2011.
Business Process Model and Notation (BPMN™)	Business Process Model and Notation (BPMN) er en notationsform, der anvendes til at illustrere forretningsprocesser.
Business Case	En Business Case afdækker lønsomheden i et projekt set ud fra et forretningsmæssigt perspektiv. En Business Case udarbejdes typisk inden et projekt igangsættes.
Cloud-arkitektur / Cloud Architecture	Cloud-arkitektur er en arkitektur, hvor en del af, eller hele, løsningen leveres som en service via internettet ('X'-as-a-Service), hvor 'X' alt efter service model kan være infrastruktur, platform, software eller lignende.
COBIT®	COBIT var tidligere en forkortelse for 'Control Objectives for Information and Related Technology', men bruges nu kun som akronym. COBIT er et meget udbredt og anerkendt framework for Governance og Management af IT i hele organisationen. COBIT udgives af ISACA®, og seneste version er COBIT 2019. Et modsvar inden for finansiel kontrol er COSO.
Content Management System (CMS)	Et Content Management System er et stykke software til at organisere og lette samarbejdet med at oprette dokumenter og anden information og hvorigennem enkeltpersoner eller grupper kan håndtere en mængde elektronisk indhold, for eksempel dokumenter, filer og billeder.
DevOps	DevOps er en udviklingsmetode for IT-systemer, som består af anvisninger på, hvorledes man kan slå bro mellem udviklingsaktiviteter og driftsaktiviteter på en måde, så man fremmer kommunikation og samarbejde, kontinuerlig integration, kvalitetssikring og levering gennem automatiseret test og idriftsættelse
Enterprise Service Bus (ESB)	Enterprise service bus er inden for datalogien betegnelsen for en konstruktion i softwarearkitekturen, der stiller fundamentale services til

	rådighed for komplekse arkitekturer ved hjælp af en bus, der er event-drevet og baseret på faste standarder.
EU-databeskyttelsesforordningen (GDPR)	<p>EU-databeskyttelsesforordningen/GDPR/Persondataforordningen er flere navne for samme forordning.</p> <p>GDPR står for General Data Protection Regulation er indført af EU. Den har til formål at regulere, hvordan organisationer skal håndtere persondata samt regulerer privatpersoners rettigheder over egne persondata.</p> <p>Loven trådte i kraft d. 25. maj 2018, da alle virksomheder fra denne dato skulle efterleve GDPR-reglerne.</p>
Extract Transform and Load (ETL)	Udtræk, transformering og indlæsning. En generel procedure for kopiering af data fra en eller flere kilder til et destinationssystem, der repræsenterer data forskelligt fra kilden eller i en anden kontekst end kilden. ETL-processen blev et populært koncept i 1970'erne og bruges ofte til datalagring.
Fællesoffentlig Digital Arkitektur (FDA)	Et EA rammeværk baseret på TOGAF som bruges i det offentlige Danmark, og ejes af Digitaliseringsstyrelsen.
File transfer	Der findes mange måder at udveksle filer på, de fleste foregår ved hjælp af fil-flytninger/transfer på en på forhånd aftalt metode, og placering. I gamle dage på tape, CD-rom eller på andre fysiske medier. I dag typisk over netværk/internet.
Funktionelle krav	Funktionelle krav er de krav, der definerer funktioner i et system eller dets undersystemer, såsom Print mulighed
FURPS+	<p>FURPS er et akronym på engelsk for: Functionality, Usability, Reliability, Performance and Supportability. FURPS fik et + adderet, da det blev adopteret til Agile.</p> <p>FURPS+ repræsenterer en model til klassificering af software egenskaber:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Functionality (Funktionalitet): Kapabilitet, konnektivitet, interoperabilitet, genanvendelighed, sikkerhed • Usability (Brugervenlighed): UX, menneskelige faktorer, ergonomi, æstetik, konsistens, dokumentation • Reliability (Pålidelighed): Tilgængelighed, forudsigelighed, stabilitet, nøjagtighed • Performance (Ydeevne): Kapacitet, hastighed, effektivitet, skalerbarhed • Supportability (Supporterbarhed): Testbarhed, portabilitet, modifierbarhed, modularitet, installerbarhed, genbrug, logning

General Public License (GPL)	General Public License er en softwarelicens, det er den mest udbredte til fri software- og open source-programmer. Licensen er udarbejdet af Free Software Foundation til brug i GNU-projektet. Baggrunden for GPL er at give brugeren en række friheder og sikre, at disse friheder også gælder for afledte værker.
Ikke-funktionelle krav	Krav til system-egenskaber, såsom sikkerhed, kapacitet, tilgængelighed, skalerbarhed etc.
IPMA®	International Project Management Association (IPMA) er en international anerkendt og udbredt projektledelses-standard med en certificeringsmodel i flere niveauer. Certificeringsmodellen bedømmer kandidaterne både ud fra deres praktiske kunnen i dagligdagen samt teori.
ISO/IEC 27000	ISO / IEC 27000 er en del af en voksende familie af ISO / IEC Informadards, 'ISO / IEC 27000-serien'. ISO / IEC 27000 er en international standard med titlen: Informationsteknologi - Sikkerhedsteknikker - Systemer til styring af informationsikkerhed - Oversigt og ordforråd.
IT4IT™	IT4IT er en referencearkitektur for IT-management, udviklet af The Open Group, til at aligne og styre en Digital Enterprise
ITIL®	Forkortelse for 'Information Technology Infrastructure Library'. ITIL er et meget udbredt framework og de facto standard inden for IT Service Management (ITSM), og anvendes over hele verden. I februar 2019 udkom versionen ITIL 4.
K01	K01 er en standardkontrakt for kortvarige IT-projekter.
K02	K02 er en standardkontrakt for langvarige IT-projekter.
K03	K03 er en standardkontrakt for agile IT-projekter.
K04	K04 er en standardkontrakt for IT-drift.
Key Performance Indicator (KPI)	En måling/indikator for en bestemt aktivitet. Typisk opstilles KPI'er initielt som en målsætning, og efterfølgende kan man tjekke om målet blev nået. En KPI bør referere til et 'højere' element, f.eks. en Critical Success Factor.
Konsekvens	Konsekvens er en af faktorerne til at beregne risici ved en beslutning, man laver en beregning af sandsynligheden for at noget indtræffer ved en beslutning, ganger det med konsekvensen hvis det indtræffer, og dermed har man en vægtet risiko.

Købeloven	Købeloven indeholder grundlæggende principper, som giver forbruger og virksomhed visse rettigheder og pligter. Reglerne beskytter forbrugeren ved køb af varer.
Load Balancer	En metode til at fodele Workload, kan ske i fysiske bokse, eller i virtuelle bokse, således at arbejde kan fordeles på en ensartet måde, bruges typisk for at forhindre flaskehalse i infrastrukturen af en løsning.
Message broker	En Message broker er et mellemliggende program, der oversætter en meddelelse fra afsenderens formelle meddelelsesprotokol til den formelle meddelelsesprotokol hos modtageren.
Messaging gateway	Hardware eller Software der konverterer fra en meddelelses protokol til en anden. Gateway tilbyder et interface mellem to systemer / agenter
Model-View-Controller (MVC)	Model-View-Controller (MVC) er en anerkendt metode indenfor softwareudvikling til at adskille <i>data model</i> fra <i>presentations informationen</i> og <i>kontrol information</i> . "Model" repræsenterer data "View" er User interfacen "Controller" er Request handler
MoP®	Management of Portfolios (MoP) består af principper, teknikker og praksisser som kan hjælpe organisationen med en succesrig indførelse af Portfolio Management.
MSP®	En Managed Service Provider (MSP) er typisk en informationsteknologisk udbyder, der forvalter og er ansvarlig for at levere en bestemt type tjenester til deres kunder, enten proaktivt eller fordi de skønner, at det er nødvendigt.
NIST	National Institute of Standards and Technology (NIST). En US baseret organisation, som udgiver standarder, guidelines og referencemateriale, bl.a. inden for IT-sikkerhed. NIST står f.eks. bag Cybersecurity Framework, Privacy Framework og Risk Management Framework.
Offentlighedsloven	Loven om bl.a. ret til aktindsigt.
Open Source	Om software: Software, hvor kildekode, dokumentation osv. er frit tilgængelig.
Open Systems Interconnection (OSI)	OSI Reference Modellen er en 7 lags opdelt beskrivelse af kommunikation og netværks protokoller der findes på de forskellige lag.
PaaS	Platform as a Service (PaaS) - begrebet bruges typisk til at købe Cloud ydelsen Platform som en service.

PRINCE2®	PRINCE2 er en struktureret projektstyringsmetode og praktiseringscertificeringsprogram. PRINCE2 lægger vægt på at opdele projekter i håndterbare og kontrollerbare faser.
Remote Procedure Call	Remote Procedure Call (RPC) er en populær netværksprotokol, der implementerer client/server paradigmet. RPC forløber således: Et system kalder et system på en anden maskine for at få udført en ønsket procedure. Sammen med kaldet overføres evt. parametre til proceduren. Serveren behandler forespørgslen og returnerer et svar.
Risiko	Risiko betegner usikkerheden mht. fremtidige hændelser, ofte med fokus på negative konsekvenser - skade, tab eller evnen til at opnå mål. Risiko bliver ofte beregnet som sandsynligheden for en hændelses indtræden ganget med konsekvensen af hændelsen.
SAFe®	Scaled Agile Framework (SAFe) er en samling af organisatoriske og arbejdsforløbs mønstre der bruges til at vejlede ved implementering/skalering af lean og agile metoder på enterprise niveau.
Scrum	Scrum er en agil udviklingsmetode, der blev skabt i starten af 1990'erne, og bruges som en form for letvægts projektledelse med sprint og daglige Scrum-møder, typisk ledet af en Scrum Master.
Service-Oriented Architecture / Service-Orienteret Arkitektur (SOA)	Service-Orienteret arkitektur (SOA) er en måde at opbygge en IT-arkitektur. En serviceorienteret arkitektur stiller rammerne til rådighed for at services kan udstilles, forbruges, sammensættes og styres på en konsistent måde. Den mest anvendte SOA-kommunikationsform mellem services er XML-baserede web services.
SKI	Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) er sat i verden for at effektivisere og professionalisere det offentlige indkøb. Det gøres ved at udarbejde indkøbsaftaler som sikrer hele den offentlige sektor varer og tjenesteydelser af god kvalitet på gode vilkår til bedst mulig pris.
The Open Group Architecture Framework (TOGAF®)	Et af de ældste enterprisearkitektur rammeværker, som bruges som generel reference, da mange nyere rammeværker bygger på fundamentet af TOGAF.
Udbudsloven	Udbudsloven implementerer udbudsdirektivet i Danmark og omfatter procedurer, der skal følges ved køb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver.
Unified Modelling Language™ (UML)	Unified Modeling Language er en standard for visning af diagrammer til beskrivelse af strukturer og forløb i objekt-orienterede softwaresystemer, udviklet af Object Management Group. UML har grafiske notationer for de fleste begreber og mulige sammenhænge mellem begreber indenfor objekt-orienteret softwareudvikling.

Zachman (The Zachman Framework™)	Zachman er et rammeværk for enterprisearkitektur.
----------------------------------	---

Kontaktinfo og spørgsmål

Spørgsmål om uddannelsen kan stilles til underviser(e) eller Dansk IT / IT-professionelle certificeringer på certificering@dit.dk eller telefon +45 33 11 15 60.

Certificeringen og Dansk IT Architecture Competence Framework – DIT ACF (afløseren for OIO Arkitekturguidens arkitekturroller og kompetencer) er udviklet af Dansk IT's Advisory Board.

Læs mere om

- Dansk IT's Advisory Board <https://dit.dk/Kurser-Certificeringer/Arkitektur/DIT-Arkitektur-Certificering/Arkitektur-Advisory-Board>.
- Dansk IT Arkitektur Certificering™ på www.dit.dk/ark.
- Dansk IT Architecture Competence Framework www.dit.dk/acf.